

Abstrakt:

Cílem práce je vyjasnit, jaké postavení má pojem individuálních práv v rámci Benthamovy filosofie. Výklad postupuje ve dvou směrech. Nejprve je zkoumána Benthamova kritika pojmu přirozených práv. Podrobně je rozebrána a zhodnocena zejména Benthamova kritika deklarácí přirozených práv, které byly vyhlášeny za Francouzské revoluce a které Bentham zásadně odmítl s tím, že se jedná o klamné a nebezpečné proklamace. Ve druhém kroku je ukázáno, nakolik v Benthamově vlastním filosofickém systému, založeném na principu užitečnosti, lze najít nějaké odůvodnění primátu individuálních práv před vměšováním politické moci. Klíčem tu je koncept bezpečnosti, respektive sekundární princip ochrany očekávání. Výklad objasňuje napětí mezi dvěma představami: Na jedné straně stojí liberální představa jedince, kterému má být umožněno sledovat své vlastní štěstí, na straně druhé je tu racionalistická představa zákonodárce, který přetváří celou společnost podle diktátu užitečnosti. Částečně můžeme sladit tyto představy, pokud nebudeme vnímat princip užitečnosti jako morální aritmetiku, kterou lze přímo vyřešit každý problém. Důležitou tezí této práce je, že základní logiku Benthamova utilitarismu limitují významné antropologické danosti a pragmatická omezení. Je zde tak místo i pro určitý respekt k jedinci.